

Подільський: Абетка-НОВА, 2007. – 304 с. 5. **Про організаційно-методичні засади забезпечення права на освіту дітей з особливими освітніми потребами** // Режим доступу : <http://osvita.ua/legislation/other/36815/>. 6. **Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах** // Урядовий кур'єр. – 20.08.2011. - № 153. – С. 3. 7. **Спеціальная педагогіка** : учебное пособие / под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2000. – 400 с.

Миронова С.П. Засоби корекційної роботи у навчально-виховному процесі спеціальних та інклюзивних закладів

Стаття присвячена корекційному компоненту навчання і виховання дітей з психофізичними порушеннями. Визначене поняття корекційної роботи; наведені шляхи реалізації корекційного компоненту у спеціальній та інклюзивній освіті. Описані проблеми та фактори, які слід враховувати при організації корекційного навчання. Характеризуються засоби корекційної роботи у навчально-виховному процесі для дітей з порушеннями психофізичного розвитку, наводяться приклади їх застосування для окремих нозологій.

Ключові слова: корекційний компонент, корекційна робота, засоби корекції, спеціальна освіта, інклюзивна освіта, діти з психофізичними порушеннями.

Миронова С.П. Средства коррекционной работы в учебно-воспитательном процессе специальных и инклюзивных учреждений

Статья посвящена коррекционному компоненту обучения и воспитания детей с нарушениями психофизического развития. Определяется понятие коррекционной работы; показаны пути реализации коррекционного компонента в специальном и инклюзивном образовании. Описаны проблемы и факторы, которые необходимо учитывать при организации коррекционного обучения. Охарактеризованы средства коррекционной работы в учебно-воспитательном процессе для детей с нарушениями психофизического развития, приводятся примеры их использования для отдельных нозологий.

Ключевые слова: коррекционный компонент, коррекционная работа, средства коррекции, специальное образование, инклюзивное образование, дети с психофизическими нарушениями.

Myronova S.P. Means of correctional work in the teaching and educational process of special and inclusive institution

The correctional component of teaching and education is shown in the article. Author describes the notion of correctional work, ways of realization correctional component in the teaching and educational process of special and inclusive institution, problems of correctional education. Means of correctional work in the teaching and educational process of special and inclusive institution to children with psychophysical defects are shown in the article

Keywords: correctional component, correctional work, means of corrective, special education, inclusive education, children with psychophysical defects.

Стаття надійшла до редакції 17. 02. 2014.

Статтю прийнято до друку 20. 02. 2014.

УДК: 159.922.7

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ У ЗНЗ

Митник О. Я.

доктор педагогічних наук, професор

Постановка проблеми. У "Концепції загальної середньої освіти" зазначено: "Освіта 21 століття – це освіта для людини. Її стрижень – розвиваюча, культуротворча домінанта, виховання відповідальної особистості, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку, вміє використовувати набуті знання і вміння для творчого розв'язання проблем, критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, прагне змінити на краще своє життя і життя своєї країни" [2, с. 6]. Усі діти незалежно від стану їхнього здоров'я та фізіологічних особливостей мають однакові можливості щодо досягнення успіху як у навчанні, так і у житті, тобто у широкому розумінні – у соціумі. Досягнення успіху у соціумі залежить як від біологічних факторів, так і від факторів власної активності особистості. Проте вирішальними, на нашу думку, є фактори власної активності особистості, а саме: фактор мотивів, потреб, підкріплення (мотиви власне інтелектуальної діяльності, наявність стійкої пізнавальної потреби, система цінностей, стимули діяльності); фактор досвіду (попередній життєвий, практичний досвід особистості); фактор компенсації (наявність компенсаторних можливостей суб'єкта: сили волі, посидючості, наполегливості, терплячості, цілеспрямованості тощо); операційний фактор (освіченість, ерудиція, обсяг знань, прогалини в знаннях, практичні уміння, навички). Реалізувати власну активність особистості як здорової дитини, так і дитини з особливими потребами покликана *інклюзивна освіта*.

Вітчизняні науковці, зокрема Віт. Бондар, А. Колупаєва, В. Ляшенко, В. Синьов, А. Шевчук та інші досліджують проблеми залучення дітей з особливими потребами до навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, їх реабілітації та соціалізації до суспільних норм, тобто – проблеми інклюзивної освіти. *Інклюзивна освіта* (від англ. inclusion – включення, приєднання) якраз і передбачає включення дітей з *особливостями або*

порушеннями психофізичного розвитку у навчальний процес загальноосвітніх закладів. Стержневу основу інклюзії, на думку А. Колупаєвої [1], складає взаємозв'язок між людиною з особливими потребами та соціумом, а не відхилення у її здоров'ї чи розвитку, які складають лише зовнішні відмінності. У міжнародних документах, зокрема у Саламанській декларації наголошується на тому, що «Інтеграція дітей та молоді з особливими освітніми потребами відбувається найкраще в рамках інклюзивних шкіл, які повинні приймати всіх дітей, не зважаючи на їхні фізичні, інтелектуальні, соціальні, емоційні, мовні чи інші особливості. До них належать діти з розумовими чи фізичними вадами, обдаровані діти, безпритульні і ті, що працюють, діти з віддалених районів, діти, що відносяться до мовних, етнічних чи культурних меншин, діти з найменш благополучних чи маргіалізованих районів чи груп населення» [5, с.7]. За повної інклюзії (включення) всі учні є повноправними членами дитячого колективу. Ми підтримуємо думку В. Синьова [6], що в основу інклюзивної освіти доцільно покласти ідеологію заперечення будь-якої дискримінації дітей. На переконання вченого, побудова інклюзивної освітньої системи ґрунтується на засадах надання рівного доступу всім категоріям дітей до навчання в загальноосвітніх закладах, створення відповідних умов для цього. У Концепції розвитку інклюзивної освіти (наказ МОН від 01.10.2010 р., № 912) зазначено, що **інклюзивне навчання** – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей.

Метою статті є розкриття психолого-педагогічних умов інклюзивного навчання у ЗНЗ та системи цільових орієнтирів, на основі яких будується навчально-виховний процес в інклюзивних класах.

Основний матеріал і результати дослідження. Досягнення успіху у навчанні та у житті як дітьми з особливостями психофізичного розвитку, так і їх здоровими однолітками залежить від певних психолого-педагогічних умов. Розкриємо їх зміст.

1. Впровадження у навчально-виховний процес ситуацій розмірковування та успіху.

У навчально-виховному процесі має домінувати у часі ситуація розмірковування – ситуація допитливості, сумніву, пошуку. Учитель – організатор ситуації розмірковування. У даному ракурсі робота вчителя може здійснюватися у двох напрямках.

Перший напрямок. Учитель самостійно веде розмірковування, поступово залучаючи до цієї роботи учнів. Поставивши проблему, вчитель розкриває шляхи її розв'язання і розмірковує разом із учнями: демонструє їм шлях наукового мислення, вибудовуючи логіку переконання через постановку тези, підбір аргументів та побудову демонстрації (певні висновки – нові знання); через постановку проблемних питань привертає увагу учнів до діалектичного руху думки до істини, роблячи їх співучасниками наукового пошуку.

Другий напрямок. Учитель надає учням можливість самостійно шукати шляхи розв'язання проблеми, але сам не займає пасивної позиції. Він (за необхідністю) спрямовує думку учнів, ставлячи евристичні питання: *де?, коли?, як?, звідки?, чим?, чому?* тощо; вчить їх ставити такі питання перед собою та перед іншими.

У процесі розгортання ситуації розмірковування під час розв'язання певної навчальної проблеми учителі мають надавати пріоритет індивідуальності, самоцінності, самобутності кожного учня як активного носія суб'єктного досвіду, який накопичується під час навчання у загальноосвітньому навчальному закладі. Учитель має дякувати за будь-яку думку, висловлену дитиною, розгортаючи одночасно ситуацію успіху. Ситуація успіху сприяє активізації пізнавальної активності, яка є підґрунтям пізнавальної діяльності учнів на уроках. Учителі мають фіксувати увагу на будь-якому без виключення, здобутку дитини. Однокласники можуть плескати у долоні, учитель – потиснути руку учневі за оригінальне (альтернативне, раціональне) розв'язання певного завдання. У таких умовах у всіх, без винятку, дітей виникатиме бажання бути "почутими", висловлювати власну думку з теми, що вивчається, пропонували, не боячись помилитися, свої варіанти змістовного обговорення.

2. Проблемно-пошуковий діалог як механізм для розгортання ситуації розмірковування у навчально-виховному процесі.

Застосовуючи проблемно-пошуковий діалог, вчитель привчає своїх вихованців розглядати кожну навчальну проблему (засвоєння нового матеріалу, розв'язування навчального завдання) з різних точок зору, створюючи палітру роздумів. З цією метою в процесі розв'язування певної навчальної задачі вчитель має навчати дітей відповідати на евристичні запитання: *де?, чому?, коли?, як?, звідки?, чим?, хто?, що?*, ставити їх перед собою та перед іншими. Відповідаючи на евристичні запитання, виконуючи певну роботу, учні на основі спостереження, аналізу, порівняння ряду окремих фактів, міркувань, як самостійно, так і під керівництвом вчителя, проявляючи при цьому догадку, творчий підхід (евристичний і дослідницький спосіб отримання знань), приходять до відкриття і формулювання граматичного правила, арифметичної властивості, відкривають новий (оригінальний, раціональний) спосіб розв'язання певного завдання. Проблемно-пошуковий діалог, який має здійснюватися у підсистемах: «учитель – клас», «учитель – учень», «учень – учень», «учень – клас», є прикладом співпраці дітей з особливостями психофізичного розвитку із здоровими однокласниками. Як наслідок, діти з

особливостями психофізичного розвитку відчувають свою значущість, намагаються не відставати від своїх здорових однолітків, а в результаті – поліпшується їхній когнітивний, моторний, мовний, соціальний та емоційний розвиток. Водночас, здорові однокласники вчать природно сприймати і толерантно ставитися до людських відмінностей; підтримувати дружні стосунки з дітьми, які відрізняються від них, проявляти до них чуйність, повагу.

Для забезпечення ефективності проблемно-пошукових діалогів в інклюзивних класах учитель має вивчити стан уваги, стомлюваності, темп роботи кожної дитини; урахувати стан слуху, зору, особливості моторики та загального фізичного розвитку дітей з особливими потребами; бути добре ознайомленим з приладами, які використовують його учні з порушеннями зору і слуху, перевіряти придатність слухових апаратів, стежити за чистотою окулярів тощо.

3. Застосування на уроці інтерактивних методів навчання допоможе вчителю стимулювати розгортання ситуації розмірковування.

Інтерактивними вважаємо ті методи, застосування яких сприяє одночасному розвитку обох півкуль головного мозку дитини.

Застосування на будь-якому уроці інтерактивних методів навчання допоможе вчителю внести у навчальний процес елементи дослідження, пошуку, порівняння різноманітних фактів, явищ, позицій, висновків, допомагає учневі більш чітко визначити власну точку зору. Радимо вчителю на *рівні засвоєння нових знань* застосовувати такі методи: проблемно-пошуковий діалог (сприяє розвитку, переважно, лівій півкулі головного мозку) у поєднанні з методом образного бачення (сприяє розвитку, переважно, правої півкулі головного мозку); на *рівні формування інтелектуальних та творчих умінь* – такі методи: "мозкова атака", проблемно-пошуковий діалог, інверсії, емпатії, інциденту, дидактична гра, синектики. Зміст зазначених методів розкрито нами у навчальному посібнику «Як навчити дитину мистецтва мислення» [4].

4. Провідною метою кожного уроку, на якому домінує у часі ситуація розмірковування, має бути розвиток поняттєвого мислення та мовлення школяра. Обґрунтуємо цю тезу.

- Зміст кожної освітньої галузі складається з низки наукових понять.
- Поняття є концентрацією знань дитини, найважливішим засобом упорядкованого мислення.
- Формування поняттєвого мислення є формуванням інтелекту у дії.
- За допомогою понять учні вчать складати істинні судження, з суджень – умовиводи, а значить вчать конструктивно взаємодіяти з іншими.
- У процесі конструктивної взаємодії у підсистемах «*учитель – клас*», «*учитель – учень*», «*учень – учень*», «*учень – клас*» здійснюється формування дисципліни розуму особистості [3].

Розвиток поняттєвого мислення учнів є підґрунтям розвитку творчого та дивергентного. Правильність зробленого "відкриття" (ознака творчого мислення), доцільність (конструктивність тощо) кожної нової ідеї (ознака дивергентного мислення) учень повинен вміти довести за допомогою поняттєвого мислення, користуючись такими прийомами:

- розгляд об'єкта, що вивчається з різних сторін та виділення найбільшої кількості властивих йому ознак, рис, якостей тощо (на основі операцій аналізу і синтезу);
- порівняння виділених рис, якостей, властивостей з метою вибору найбільш вагомих, головних (на основі операцій порівняння та абстрагування);
- встановлення причинно-наслідкових зв'язків та залежностей;
- формування нових положень (на основі операції узагальнення).

Розвиток поняттєвого мислення пов'язаний з розвитком мовлення. У результаті: інтелект має стати мовленнєвим, а мовлення – інтелектуалізованим, а саме: чітким, лаконічним, доказовим.

Освітнє середовище в інклюзивних класах має будуватися на основі системи взаємопов'язаних цільових орієнтирів. *Освітні орієнтири* передбачають оволодіння у процесі навчання знаннями у вигляді гнучких систем, придатних до застосування у різних навчальних та життєвих ситуаціях, засобами розумової діяльності; уміннями відтворювати в навчальній діяльності логіку наукового пізнання. Отже, основна дидактична задача полягає в тому, щоб допомогти учням самостійно здобувати знання і застосовувати їх у різних навчальних та життєвих ситуаціях. *Розвивальні орієнтири* спрямовані на розвиток поняттєвого, творчого та дивергентного мислення, інтелектуальних та творчих умінь. *Виховуючі орієнтири* спрямовані на допомогу учням у самовизначенні і саморозвитку, виховання наполегливості, організованості, витримки, чуйності, поваги до думок партнера, емоційної стійкості у контакті; здатності підпорядковувати особисті цілі й бажання спільній справі. *Соціальні орієнтири* передбачають формування комунікативних умінь, які представляють собою здатність мовця до конструктивної взаємодії з учасниками акта спілкування.

Виходячи зі змісту цільових орієнтирів та психолого-педагогічних умов навчання, визначимо позиції вчителя й учнів в інклюзивних класах, засоби їх взаємодії у навчально-виховному процесі.

Позиція вчителя – диригент уроку, організовує навчально-пізнавальну діяльність учнів, допомагає

учням самостійно "відкрити" нову інформацію в процесі проблемно-пошукових діалогів.

Позиція учня – суб'єкт пізнання: відчуває впевненість у власних силах, створює власну траєкторію розвитку, самостійно обираючи рівень складності завдань, контрольної (тестової) роботи, спроможний створити програму дій щодо власного самовдосконалення.

Засоби взаємодії вчителя й учнів – співробітництво, ділове партнерство, суб'єкт – суб'єктні відносини.

Ефективність інклюзивного навчання доведено у межах експериментальної роботи регіонального рівня, яка здійснювалася у 5 столичних навчальних закладах, а саме: у ЗНЗ № 168 та № 233 Оболонського району; школи-дитячі садочки "Паросток" Подільського району та "Барвінок" Голосіївського району; середня загальноосвітня школа № 184 Дніпровського району. У зазначених навчальних закладах на основі результатів первинного обстеження вчителі розробляють індивідуальний план для тих учнів, яким він необхідний. Індивідуальний план включає комплекс реабілітаційних заходів, враховуючи діагноз дитини, її психофізичний розвиток, індивідуальні особливості та можливості, а також стан сім'ї в цілому. В експериментальних навчальних закладах введено додаткові штатні одиниці: вихователі в першій половині дня, вихователі ГПД, санітарки-няні, психолог, медсестра, логопед, спеціаліст ЛФК, лікарі. Для створення оптимальних умов оволодіння навчальним матеріалом з учнями проводяться індивідуальні та групові заняття з корекції вад розвитку.

В межах експериментальної роботи вчителям було запропоновано визначити професійні та особистісні якості, які необхідні для здійснення інклюзивного навчання. Результати свідчать, що вчителі у переважній більшості зазначають про необхідність поглиблення або набуття знань із спеціальної педагогіки та психології, зокрема, методики роботи з дітьми з певними вадами психофізіологічного розвитку; наявність умінь: співпрацювати з іншими спеціалістами та використовувати їхні поради, застосовувати індивідуальний підхід до дитини, спілкуватися з дітьми та батьками, проявляти гнучкість у виборі таких методів та форм роботи, які найбільше відповідають конкретній дитині; наявність особистісних якостей: терпіння, витримка, доброта, доброзичливість, делікатність, щирість, гуманне ставлення, оптимізм, емоційна стійкість, здатність співчувати.

В експериментальних навчальних закладах було створено атмосферу співпраці вчителів, батьків та спеціалістів. Принципово важливим було врахування думки батьків під час діагностики та оцінюванні дітей, ідентифікації сильних якостей дитини та сфер, де вона відстає в розвитку, призначення послуг, які отримуватиме дитина та її сім'я. Впровадження в експериментальних навчальних закладах окреслених вище психолого-педагогічних умов побудови навчально-виховного процесу в інклюзивних класах дало змогу позбавити дітей з особливими потребами певних психологічних проблем, а саме: відчуття незахищеності, тривоги, емоційну депривацію. Діти стали прихильніше ставитися до оточуючих, зріс інтерес до навчальної діяльності, розвинулося мовлення, зросла пізнавальна активність, покращилися показники фізичного розвитку. Діти стали частіше спілкуватися з ровесниками, ініціювати акти спілкування та активно відповідати на пропозиції, набули якостей цікавих і привабливих для спілкування партнерів.

Висновок. Сподіваємося, що, охарактеризовані психолого-педагогічні умови інклюзивного навчання у ЗНЗ допоможуть зробити навчання ненав'язливим, непомітним для учня: освіта стане переважно самоосвітою, виховання – самовихованням, розвиток – саморозвитком. Відбуватиметься вільний пошук себе, самопізнання та самовизначення особистості, що є першими кроками до життєвого успіху як дітей з особливими потребами, так і їх здорових однолітків.

Література

1. Колупаєва А. О. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія / Алла Олександрівна Колупаєва. – К.: Самміт-Книга, 2009. – 272 с.
2. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) // Директор школи. – 2002. – №1. – С. 6.
3. Митник О.Я. Формування культури мислення молодшого школяра: теорія і практика: монографія / Олександр Якович Митник. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 368 с.
4. Митник О.Я. Як навчити дитину мистецтва мислення / Олександр Якович Митник. – К.: Початкова школа, 2006. – 104 с.
5. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, приняты Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994г. - К., 2000. - 21 с.
6. Синьов В. М. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні / В. Синьов, А. Шевцов // Дефектологія. – 2004. – № 2. – С. 6–11.

References

1. Kolupaieva A. O. Inkluzivna osvita: realii ta perspektivi: monografiia [Inclusive Education: Realities and Prospects: Monograph] / Alla Oleksandrivna Kolupaieva. – K.: Sammit-Kniga, 2009. – 272 s.
2. Kontseptsiiia zagalnoi serednoi osviti (12-richna shkola) [The concept of secondary education (12-years school)] // Direktor shkoli. – 2002. – №1. – S.6.
3. Mitnik O.Ia. Formuvannia kulturi mislennia molodshogo shkoliara: teoriia i praktika: monografiia [Building of culture of thinking primary school children: theory and practice: a monograph] / Oleksandr Iakovich Mitnik. – Ternopil: Mandrivets, 2009. – 368 s.
4. Mitnik O.Ia. Iak navchiti ditinu mistetstva mislennia [How to teach children the art of thinking] / Oleksandr Iakovich Mitnik. – K.: Pochatkova shkola, 2006. – 104 s.
5. Salamanskaia deklaratsiia. Ramki dejstvii po obrazovaniiu lits s osobimi potrebnoistiami, priniatie Vsemirnoj konferentsiej po obrazovaniiu lits s osobimi potrebnoistiami: dostup i kachestvo. [Salamanca Statement. Framework for Action on Education for persons with special needs, adopted by the World Conference on Education for persons with special needs: access and quality].

Salamanka. Ispaniia, 7-10 iunია 1994g. - K., 2000. - 21 s. 5. Sinov V. N. Nova strategiiia rozvitku korektsijnoi pedagogiki v Ukraini [The new strategy of Special Education in Ukraine] / V. Sinov, A. Shevtsov // Defektologiiia. – 2004. – № 2. – S. 6–11.

Митник О.Я. Психолого-педагогічні умови інклюзивного навчання у ЗНЗ

У статті розкрито зміст понять: «інклюзивна освіта», «інклюзивне навчання», «ситуація розмірковування»; презентовано психолого-педагогічні умови інклюзивного навчання у ЗНЗ та систему цільових орієнтирів, на основі яких будується навчально-виховний процес в інклюзивних класах; визначено позиції вчителя й учнів в інклюзивних класах, засоби їх взаємодії у навчально-виховному процесі. Значну увагу приділено психологічним механізмам розгортання ситуації розмірковування на уроці. Доведено необхідність розвитку поняттєвого, дивергентного мислення та мовлення дитини з метою досягнення успіху у соціумі. Охарактеризовано та систематизовано інтерактивні методи навчання. На прикладі роботи експериментальних навчальних закладів міста Києва доведено, що впровадження у навчально-виховний процес інклюзивних класів ситуацій розмірковування та успіху, інтерактивних методів навчання дало змогу позбавити дітей з особливими потребами певних психологічних проблем, а саме: відчуття незахищеності та тривоги. Діти стали прихильніше ставитися до оточуючих, зріс інтерес до навчальної діяльності, розвинулося мовлення, зросла пізнавальна активність, покращилися показники фізичного розвитку. Діти стали частіше спілкуватися з ровесниками, ініціювати акти спілкування та активно відповідати на пропозиції, набули якостей цікавих і привабливих для спілкування партнерів.

Ключові слова: інклюзивна освіта, інклюзивне навчання, ситуація розмірковування, інтерактивний метод навчання; проблемно-пошуковий діалог.

Митник А. Я. Психолого-педагогические условия инклюзивного обучения в общеобразовательных учебных заведениях

В статье раскрыто содержание понятий: « инклюзивное образование», «инклюзивное обучение», «ситуация рассуждения»; представлены психолого-педагогические условия инклюзивного обучения в школах и систему целевых ориентиров, на основе которых строится учебно-воспитательный процесс в инклюзивных классах, определены позиции учителя и учащихся в инклюзивных классах, средства их взаимодействия в учебно-воспитательном процессе. Особенное внимание уделяется психологическим механизмам протекания ситуации рассуждения на уроке. Доказано необходимость развития понятийного, дивергентного мышления и речи ребёнка для достижения успеха в социуме. Представлена характеристика и систематизация интерактивных методов обучения. На примере работы экспериментальных учебных заведений города Киева доказано, что внедрение в учебно-воспитательный процесс инклюзивных классов ситуаций рассуждения и успеха, интерактивных методов обучения помогло избавить детей с особыми потребностями определённых психологических проблем, а именно: чувство незащищённости и тревоги. Дети стали более лояльными к окружающим, улучшилась речь, у них возрос интерес к учебной деятельности, возросла познавательная активность, стали лучшими показатели физического развития. Дети начали чаще общаться с ровесниками, проявлять инициативу в общении, активно отвечать на предложения, приобрели качества интересных для общения партнёров.

Ключевые слова: инклюзивное образование, инклюзивное обучение, ситуация рассуждения, проблемно - поисковый диалог.

Mytnyk A. Psycho - pedagogical conditions of inclusive education in school

The article reveals the content of the concepts "inclusive education", "inclusive teaching", "the situation of discourse"; presented psycho- pedagogical conditions of inclusive education system in schools and targets on which is built the educational process in inclusive classrooms, teachers and scholars positions are defined in inclusive classrooms, the means of their interaction in the educational process. Special attention is paid to the psychological mechanisms of the deployment of the situation of reasoning in the classroom. Proved the necessity of the development of the conceptual, divergent thinking and talking qualities of the scholar to achieve success in society. Characterized and systematized the interactive teaching methods. On the example of the experimental schools of Kyiv proved that the implementation of the educational process of inclusive classes reflect situations and succeed, interactive teaching methods made it possible to deprive children with special needs some psychological problems, namely, insecurity and anxiety. The scholars were treated more favorably to others, increased interest in learning activities developed speech, increased cognitive activity, improvements in physical development. Scholars were more likely to communicate with their peers to initiate acts of communication and actively respond to the proposal came as an interesting and attractive for communication partners.

Keywords: inclusive education, inclusive teaching, the situation of thinking, interactive method of teaching, problem-search dialog.

Стаття надійшла до редакції 03. 03. 2014.

Статтю прийнято до друку 20. 03. 2014.

УДК 376

ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Муренець Л.С.

На сучасному етапі модернізації навчально-виховного процесу дуже часто обговорюється проблема здорового суспільства. А воно, безперечно, неможливе без здорової, сильної, неординарної особистості,